

Skolverket undertecknar *Deklaration för en stark demokrati*

Skolverket skriver under *Deklaration för en stark demokrati* och redovisar samtidigt ett antal aktuella aktiviteter inom skolans område som på olika sätt bidrar till att både stärka och utveckla den svenska demokratin.

Skolverket har ansvar för att styra och stödja den svenska förskolan, skolan och vuxenutbildningen. Vi arbetar för att alla barn och elever ska få en utbildning som är likvärdig och av god kvalitet i en trygg miljö. Där ligger också att stödja skolan i dess demokratiska uppdrag.

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Dessutom ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Ett ansvar för hela skolans personal

De värden som skolan ska förmedla och förankra och som ska genomsyra hela verksamheten är skolans värdegrund. Den förstås i enlighet med bestämmelser som statsskickets grunder och grundläggande fri- och rättigheter och de rättigheter som uttrycks i internationella konventioner. Arbetet med det demokratiska uppdraget ska ske såväl i som utanför undervisningen och är ett ansvar för hela skolans personal.

Det demokratiska uppdraget kan beskrivas med hjälp av orden om, genom och för. Barn och elever ska lära om demokrati och mänskliga rättigheter. De ska också lära genom att grundläggande demokratiska värderingar och respekten för mänskliga rättigheter genomsyrar skolan. Det kan exempelvis handla om demokratiska arbetsformer och genom likabehandlingsarbete mot diskriminering och kränkande behandling. Målet är att de ska utveckla förmågor för att som samhällsmedborgare kunna verka aktivt i demokratin. Det innebär till exempel att kunna vara källkritisk och formulera en ståndpunkt.

Arbetet med kunskaper och värden ska ske som ett samlat uppdrag och rikta sig till alla barn och elever. Arbetet med det demokratiska uppdraget ska ske såväl i som utanför undervisningen och är förutom att det är ett ansvar för hela skolans personal också ett ansvar som delas av alla delar i styrkedjan. I skolans arbete med det demokratiska uppdraget ingår många viktiga delar.

2020-10-16

2 (3)

Skolverkets stöd på demokratiområdet

Skolverket erbjuder ett stort urval av material för stöd och kompetensutveckling inom demokratiområdet. Ett urval som vi fortlöpande uppdaterar utifrån befintliga behov och aktuella regeringsuppdrag. Där finns material för kompetensutveckling, som är utformat för att genomföras kollegialt för att stärka demokratiska arbetsätt samt möjliggöra delaktighet och inflytande. Där finns också stödmaterial för arbetet mot kränkningar och diskriminering, för ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete, för jämställdhet, mot främlingsfientlighet eller sexuella trakasserier och för ett kollegialt lärande för att hantera kontroversiella frågor i klassrummet.

Utöver detta generella stöd, som Skolverket erbjuder inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen, kan myndigheten också arbeta med ett riktat stöd direkt till huvudmän. Detta stöd – Samverkan för bästa skola – syftar till att bidra till en likvärdig skola och riktas ibland till huvudmän i behov av stöd för utmaningar med koppling till bland annat demokratiområdet.

För att sprida kunskap, medverka till erfarenhetsutbyte och för att utveckla det egna arbetet deltar Skolverket i flera nationella och internationella nätverk om skolans demokratiska uppdrag.

Aktiviteter för att stärka demokratin

Under 2020–2021 planerar Skolverket att genomföra ett antal åtgärder och aktiviteter på demokratiområdet. Myndigheten ska bland annat:

- Ta fram stöd för skolans arbete med jämställdhet.
- Ta fram stöd till rektorerna om elevinflytande i samarbete med elevorganisationerna.
- Publicera en kunskapsöversikt över forskning och rapporter om arbete mot kränkande behandling, trakasserier och mobbning.
- Ställa samman stöd för rektorer om skolans roll i arbetet mot våldsbejakande extremism.
- Genomföra en huvudmannakonferens om skolors arbete på hbtq-området i samarbete med Diskrimineringsombudsmannen och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).
- Fortsätta sitt deltagande i Nordiska ministerrådets nätverk ”Demokrati, inkludering och säkerhet”, som bland annat går ut på att stärka utbildningssektorns arbete för demokrati.
- Fortsätta sitt deltagande i Europarådets nätverk Epan, för att utveckla demokratiarbete i utbildningssektorn hos alla medlemsländer.

Skolverkets prioriterade områden

Rätten till utbildning och rätten till en likvärdig skola av god kvalitet är viktiga beståndsdelar i demokratin och en förutsättning för skolans demokratiarbete. Genom Skolverkets prioriterade områden arbetar myndigheten på ett övergripande plan för att motverka hot mot dessa rättigheter. Förutom Skolverkets fokus på exempelvis lärarförsörjning och skolans styrning så ser myndigheten att skolsegregationen riskerar att leda till att vissa skolor får stora svårigheter att kompensera för elevers olika behov och förutsättningar.

Sammanfattning

Skolverket arbetar på flera sätt för att stödja skolan i dess demokratiska uppdrag. Genom Skolverkets prioriterade områden arbetar myndigheten på ett övergripande plan för att värna demokratin. Skolverket arbetar både riktat mot enskilda huvudmän vid behov och tar fram generellt stöd som syftar till att bidra i demokratiarbetet, både i undervisningen och i utbildningen i stort. Detta förutsätter en aktiv och ständig förvaltning av befintligt stödmaterial. Skolverkets samverkan med andra myndigheter, nätverk och arbetsgrupper – både nationellt och internationellt – är av stor betydelse för detta arbete. Under 2020–2021 kommer Skolverket också att genomföra ett antal åtgärder och aktiviteter på demokratiområdet. Myndigheten publicerade nyligen ett stöd för skolans arbete med jämställdhet och kommer även att ta fram stöd till rektorer om elevinflytande och utarbeta en kunskapsöversikt om mobbning.